

A 1773/hållbart

Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Kestävä Pohjola -valiokunnan mietintö, joka koskee

**jäsenehdotusta
pohjoismaisesta yhteistyöstä hiilinielujen hyödyntämiseksi ilmastotyön
tehostamisessa**

Ehdotus

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se pyrkii edistämään sitä, että Pohjoismaiden ilmastopolitiikan kansalliset suuntaviivat painottavat hiilinielujen lisäämisen tärkeyttä ilmastonmuutoksen torjumisessa.

että se pyrkii edistämään yhteispohjoismaisen kannan muodostamista ilmastopäästöjen kompensoinnista hiilinielujen ja -varastojen avulla ja että se yhteistyössä EU:n kanssa pyrkii sisällyttämään nämä tavoitteet kansainväliseen ilmastosopimukseen.

että se tekee yhteistyötä keskeisten toimijoiden kanssa kehittääkseen investointeja lisääviä liiketoimintamalleja ja yhteistyötä hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin edistämiseksi tavoitteenaan pitkäjänteinen arvonluonti kehitettäessä, testattaessa ja otettaessa käyttöön uusia hiilidioksidin varastointimenetelmiä.

Taustaa

Ilmastonmuutos on ihmiskunnan kohtaamista haasteista suurin. Se aiheuttaa planeettamme ekosysteemeissä nopeita ja dramaattisia muutoksia. Kesän 2018 ennätysmäisen lämpimät säät sekä muut ääri-ilmiöt, kuten Ruotsin metsäpalot, ovat vain muutamia esimerkkejä muutoksista, jotka yleistyvät myös Pohjoismaissa.

Ilmastonmuutos on globaali ilmiö, ja sen vuoksi sitä on myös torjuttava maailmanlaajuisesti. Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteena on pitää maapallon lämpötilan nousu alle 2 asteessa – tai jopa vain 1,5 asteessa – verrattuna esiteolliseen aikaan. Joidenkin arvioiden mukaan näitä tavoitteita ei voida saavuttaa nykyisin toimenpitein. Nopea väestönkasvu, talouskasvu, liikenteen lisääntyminen sekä kasvutalouksien laajentuva tuotanto uhkaavat lisätä päästöjä maailmanlaajuisesti ilmastosopimuksesta ja muista toimenpiteistä huolimatta. Yhdysvaltojen vetäytyminen ilmastosopimuksesta heikentää osaltaan mahdollisuuksia saavuttaa asetetut tavoitteet.

Pariisin sopimuksen mukaan ilman hiilidioksidipitoisuutta voidaan vähentää mahdollisimman tehokkaasti paitsi rajoittamalla päästöjä myös sitomalla hiiltä luonnollisella tavalla kasvillisuuteen eli luonnon omiin hiilinieluihin. Ilmakehässä on jo noin 100 miljardia tonnia ylimääräistä hiiltä, jota voidaan vähentää vain suurten metsäalueiden avulla.

Ilmastomuutoksen torjumisessa käytetään menetelminä tällä hetkellä eniten energiankäytön tehostamista ja uusiutuvan energian käyttöönoton lisäämistä.

Koska tiedämme, että ilmastotavoitteita ei saavuteta vähentämällä päästöjä toimialoittain, on tarkoituksenmukaisempaa kannustaa maita ja yrityksiä suorien päästöjen vähentämisen lisäksi myös kompensoimaan päästöjään. Tällä tavoin voidaan ottaa käyttöön useampia ja entistä kustannustehokkaampia keinoja ilmastomuutoksen käsittelemiseen ja torjumiseen. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa sitä, että ilmastotavoitteet voitaisiin saavuttaa ja yritysten velvollisuudet täyttää myös sitomalla hiilidioksidia ilmakehästä niin, että kolmas osapuoli huolehtisi sen mittauksesta ja verifioinnista luotettavalla tavalla ja avoimesti.

EU:n ilmastopolitiikka ei luo yrityksille mahdollisuuksia tehdä investointeja hiilinielujen määrän lisäämiseksi, koska ilmastohyötyjä ei voida lukea hyväksi päästöoikeuksien kaupankäynnin päästövähennystavoitteissa, vaikka hiilinielujen merkitys periaatteessa tunnustetaan. Tämä johtaa siihen, että metsiin investoidaan liian vähän suhteessa niiden mahdollisiin ilmastohyötyihin. Pahimmassa tapauksessa tämä voi myös heikentää teknisesti kehittyneissä Pohjoismaissa toimivien yritysten kilpailukykyä suhteessa vähemmän kehittyneissä maissa toimiviin enemmän saastuttaviin yrityksiin.

Tieteellisesti todistettujen ilmastoon liittyvien hyötyjen käytön hyväksyminen keinona ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi voisi saada yritykset käyttämään enemmän resursseja erilaisiin biomassahankkeisiin. Näitä tulisi voida toteuttaa myös EU:n ulkopuolella siten, että ne parhaassa tapauksessa synnyttäisivät merkittävää uutta taloudellista toimintaa yhteisöissä, joissa jo kärsitään ilmastomuutoksesta. Esimerkiksi metsänistutushankkeet, joissa yhdistyvät maanparannus ja maanviljely, voivat oleellisesti hyödyttää kuivuudesta ja aavikoitumisesta kärsiviä alueita ja niiden asukkaita. Tämä voisi myös vähentää köyhien alueiden muuttopainetta.

Jos tulevaisuudessa harjoitetun ilmastopolitiikan ansiosta varsinkin EU:n alueella voidaan päästä ilmastotavoitteisiin sekä vähentämällä päästöjä että kompensoimalla niitä lisäämällä hiilinieluja (myös EU:n ulkopuolella), siitä on monenlaista hyötyä. Ilmastomuutosta voidaan torjua tällöin huomattavasti tehokkaammin ja resursseja voidaan suunnata monipuolisempiin ja kustannustehokkaampiin toimenpiteisiin, joiden avulla voidaan luoda uusia ympäristöllisesti kestäviä mahdollisuuksia liiketoiminnalle erityisesti köyhissä maissa sekä luoda markkinoita pohjoismaisille yrityksille, joilla on runsaasti metsäosaamista. Tästä syystä Pohjoismailla tulisi olla yhteinen visio hiilinielujen mahdollisesta roolista. Maiden tulisi muotoilla yhteisiä kannanottoja

siitä, miten hiilinielujen laajempi hyödyntäminen saataisiin mukaan kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin ja -sopimuksiin.

Osana ehdotuksen käsittelyä valiokunta sai vieraakseen asiantuntijan Fortumista, joka on muun muassa kehittänyt hiilidioksidin talteenottoon liittyviä ratkaisuja.

Valiokunta päätti muokata jäsenehdotusta siten, että siihen sisällytetään suositus investointeja lisäävien liiketoimintamallien kehittämistä ja keskeisten toimijoiden yhteistyöstä hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin edistämiseksi. Tämä kytkeytyy myös Pohjoismaiden ministerineuvoston julkilausumaan hiilineutraaliudesta. Siinä ilmoitetaan muun muassa, että ministerit tukevat yhteistyössä hiilinielujen kehittämistä ja käyttöä sekä pohjoismaisia elinkeinoelämän yhteenliittymiä.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta on erittäin tyytyväinen Pohjoismaiden ministerineuvoston antamaan julkilausumaan hiilineutraaliudesta. Valiokunnan mielestä julkilausuma asettaa kunnianhimoiset tavoitteet Pohjoismaiden jatkotyölle hiilineutraalin Pohjolan saavuttamiseksi. Valiokunta toteaa, että julkilausuma sisältää pyrkimyksen lisätä yhteistyötä ja edistää hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin (CCS), hiilidioksidin talteenoton ja hyötykäytön (CCU) sekä hiilidioksidin talteenoton ja mineralisaation (CCM) kehittämistä ja käyttöä. Lisäksi tavoitteena on tukea pohjoismaisia elinkeino- ja tutkimusalan yhteenliittymiä globaaliin kysyntään vastaamiseksi.

Tämän perusteella valiokunta ehdottaakin uutta että-lausetta, jossa kehoitetaan yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa kehittämään investointeja lisääviä liiketoimintamalleja ja yhteistyötä hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin edistämiseksi tavoitteena pitkäjänteinen arvonluonti kehitettäessä, testattaessa ja otettaessa käyttöön uusia hiilidioksidin varastointimenetelmiä. Pohjoismaiden neuvosto on järjestänyt vihreän rahoituksen pienoisseminaarin, johon osallistuivat pohjoismaiset ympäristörahoituslaitokset ja tanskalainen eläkerahasto ATP Danmark. Seminaarissa kävi ilmi, että yksi suurimmista haasteista on laadukkaiden hankehakemusten vähäisyys.

Tukholmassa 29. lokakuuta 2019

Anders Kronborg (S)
Angelika Bengtsson (SD)
Anna Vikström (S)
Anna-Kaisa Ikonen (kok.)
Cecilie Tenfjord-Toftby (M)
Erling Bonnesen (V)
Janine Alm Ericson (MP)
Johan Andersson (S)
Karl Kristian Kruse (S)

Ketil Kjenseth (V)
Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)
Liselott Blixt (DF)
Mikko Kärnä (kesk.)
Tillie Martinussen (SP)
Vilhjálmur Árnason (Sj.)
Åsa Karlsson (S)
Åslaug Sem-Jacobsen (SP)